

הערות בעניני הוצאה בשבת - שיעור 561

I. שכח והוציא דבר שאינו יקר לרה"ר ונזכר באמצע הילוכו

(א) **עיין במג"א** (ש"ב - ט' ורס"ו - י') שצריך לעמוד מיד ולהניח על גבי קרקע דאינו עושה אפילו איסור דרבנן דהנחה רק בעקירת המתחייבת ועקירתו הוא דרך התעסקות שהוא רק איסור דרבנן או אפשר לומר דכיון שהוא רק עקירת דרבנן אם נח אינו מוסיף כלום על האיסור דאין חילוק בין חצי דרבנן או דרבנן שלימה (שו"ת ארץ צבי ט"ו) והביא כמה ראיות לחזק דברי המג"א (ל' מעירובין ט"ו:) במעשה ברב הונא ורב דנפל הלחי בשבת ואמר רב לשמש עמוד ואבאר (ב) ועוד ראיה מע"ז (ט.) דהמוציא כיס בשבת מוליכו פחות פחות מד' אמות

(ב) **אמנם דעת הדגול מרובה** (רס"ו - י') דדברי המג"א תמוה לדבריו חייב סקילה אם עמד ולכן כתב למי שיצא מרה"י לרה"ר אין לו תקנה אלא לרוץ ולחזור לאותו רה"י שהוציא משם ועיין בשו"ת ארץ צבי (ד"ה ומה) שסובר דאע"ג דמתעסק פטור הוא רק מחטאת מ"מ איסור תורה יש ולכן אם נח יש איסור תורה ועוד דצריך דוקא לחזור לאותו רה"י דאם הולך מרה"י לרה"י אחר דרך רה"ר אפילו בלא הנחה ברה"ר לשיטת התוספות (פירוץ ל"ג:) חייב ואיכרא עיין בשו"ת נפש חיה (ה) שהביא ראיה להדגול מרובה דהמוציא ידו מליאה פירות לרה"ר מע"ש להמג"א אפילו אם נפל מותר דאין כאן עקירת איסור ואולי יש לתרץ דבנ"ד יש עקירה שהוא אסור מדרבנן ואחר הנחה נגמרה דרבנן משא"כ בהגמר"א (שבת ג:) יש עקירת היתר מערב שבת ולכן בהנחה אסור להמג"א משום שהוא איסור חדש והקושיא מהמוציא כיס יש לתרץ אליבא דהדגול מרובה דאיירי כשמתכוין לכתחלה להוליכו מזוית לזוית דהוי עקירת היתר משא"כ בענינינו כשהוא מתעסק ועוד אפשר דדוקא אם כבר עמד אבל אם לא עמד צריך לחזור לרה"י הראשון

(ג) **אמנם דעת האג"מ** (ז' - קי"ז) דאין צריך לחזור כהדגול מרובה וגם אין עצה לעמוד מיד כהמג"א אלא צריך ללכת ולעשות ההנחה בשינוי ולכאורה להדגול מרובה הוי שינוי על איסור דאורייתא ולכן צריך לחזור ועיין בנפש חיה דהנחה דרך שינוי אינו הנחה דלא גזרו על זה (ד) **דעת השו"ת שבט הלוי** ועוד פוסקים דצריך למצוא מקום פטור ויש אומרים שזה דוקא אם המקום הפטור הוא בתוך ד' אמות (חיזוק לבית יעקב זף 5)

II. אמנם אם הדבר יקר ששכח והוציא - עיין ברמ"א (רס"ו - י"ז) ומג"א וחיי אדם

(א) **לדעת המג"א** - אין צריך לעמוד אלא מורה ההלכה עפ"י הגמרא (שבת קנ"ג) דהיינו נכרי, חמור, חשו"ק, פחות פחות מד' אמות (אם עמד), ורץ כסדר הגמרא

(ב) **לדעת הדגול מרובה** צריך לחזור ולרוץ לביתו בלא עמידה ואם עמד עפ"י סדר הגמרא

(ג) **לדעת האג"מ** (ז' - קי"ז) אם לא עמד ואין שם נכרי וחשו"ק צריך לרוץ למקום המשומר הראשונה ונעשה הנחה בשינוי ולא לעמוד וללכת פחות פחות ואם עמד צריך לעשות כסדר הגמ' (ד) **לדעת השבט הלוי** לכאורה אינו מועיל מקום פטור בדבר יקר

III. דבר שיכול ללבוש כגון כיפה או ממחטה וכדומה

(א) **לדעת המג"א** - צריך לעמוד במקום שנזכר ולהוציא המטפחת מכיסו ולכרוך אותה סביב הצואר וכ"כ התפארת אדם (י"ד)

(ב) **לדעת הדגול מרובה** צריך לחזור למקום הראשון

(ג) **לדעת האג"מ** אסור ללבוש דרך הלוכו דהרי יעשה בזה הנחה כמו בתוספות (יממות ל"ד:) כבליעת מאכל דרך הליכה ולכן יזרוק החפץ בלא עמידה כלאחר יד ואח"כ יקחנו וילבישנו דמסתבר שאסור בריצה

IV. **בשבת נמצא ספר ברה"ר** - עיין בערוך השלחן (ש"ב - קי"ז) דלא יניחם כבזיון ומותר בפחות פחות אם אין לא עצה אחרת כנ"ל וכן לתפילין ולמזוזות

V. מצא הוֹן רב של מעות וכדומה ברה"ר אסור ליטלו (רס"ו - י"ג) ואם עבר והגביהו יטלטלו פחות פחות וע"י טלטול ברגל יש להקל לכתחלה (בה"ל ש"ס) ועיין ברמב"ם (כ - ז) דיכול להגביה והוליקה פחות פחות וכל הפוסקים חולקין עליו ועיין בבה"ל (רס"ו - ז ד"ה אצל) דמחברו לחברו מותר בפחות פחות אם אינו מוקצה

VI. רוק שנתלש מגרונו לפיו אם זה חשיב עקירה ועיין בעירובין (ז"ה:) וכשו"ע (ש"ג - ג) די"א שלא ילך ד' אמות ברה"ר עד שירוק והערוך השלחן (ש"ג - ז) הביא הטעם דכיון דלמשדיה קאי הוי משוי אמנם כל שאינו מוכן לזרקו הוי כחלק מגופו שכל אדם יש לו רוק בפיו משא"כ כשעומד לזרקו שוב אינו כגופו ואם הלך כבר ד' אמות ולא עמד עדיין צע"ג מה לעשות דאם ירוק או יעמוד או אפילו יבלע זהו הנחתה וגם לא ירוק באשפה גבוה י"ט ורחב ד' על ד' או in sewer וי"א דהנחה על מקום פטור הוא עצה רק אם הוא בתוך הד' אמות (חיזוק לבית יעקב דף ז' ס') ועיין בבה"ל דבכרמלית יש להקל דיש חולקין וסוברין דאף ברה"ר מותר אבל לא ברה"ר שלנו דלכמה פוסקים הוא רה"ר אמנם הערוך השלחן (ש"ס) כתב בלשון דיש להחמיר משום דהרמב"ם בפירוש המשניות (ז"ה:) כתב דאין הלכה ברבי יהודה דמי שנתלש רוקו מפיו שאסור לו להלך ד"א מ"מ פסק הבה"ל דלרבי יהודה הוא איסור דאורייתא וכ"כ הטור וש"ע כרבי יהודה וצ"ע

VII. עקירה בלא הנחה או איפכא אסור מדרבנן ועיין בכאר היטב (ש"מ"ז - ח) דמכרמלית לרה"ר מותר דלא גזרינן גזירה לגזירה (עבודת הגרשוני) והיד אהרן חולק עליו ולכן אין יכול לעצור הכדור שמתגלגל ברה"ר ואפילו ברגלו שאין זה חשיב שינוי ובכרמלית בשינוי יש להקל אמנם כובע המתגלגל אפשר לומר דעקירת הרוח לא חשיב עקירה כלל ויותר קל מעקירת נכרי ודלא אסור לעשות הנחה לחוד וכ"ש בשינוי וכ"ש בכרמלית

VIII. לנקות כיסי בגדים מפירורין ומעפר והמאך

(א) עיין במנחת שבת (פ"ג - ח) שהביא מכמה אחרונים דאפילו חצי שיעור ואפילו משהו אסור להוציא מן התורה ברה"ר גמור וכן הפירורים בשולי הבגדים צריך לנקות והביא מעשה מחסיד אחד נענש דלא נזהר ויצא בו ברה"ר וכ"כ השיורי המנחה

(ב) אמנם עיין בשו"ת יביע אומר (ה - כ"ח) דאין פוסקים הלכות ע"פ סיפור מעשיות וחלומות שאין ב"ד של מעלה יכולים לדון אלא על דבר שנמצא בש"ס ופוסקים בהדיא ולכן אין איסור בדבר משום שהוא מתעסק אצל הוצאה והוא כלאחר יד ורק חצי שיעור וגם אין לנו רה"ר והוא אינו מתכוין ופסיק רישא דלא איכפת ליה ומותר וכ"כ השו"ת ארץ צבי (ט"ג) דבפס"ר דלא ניתא ליה בחצי שיעור מותר וכ"כ האג"מ (ד - ע"ד - י"ט) ולכן נפל לתוך מנעלו צרור ברה"ר אין צריך לעמוד ויכול לילך למקומו

(ג) עיין בשש"כ (י"ח - הערה ח) דנכון להיזהר היכא דאפשר לנקר בין השיניים את שיורי האוכלין קודם שיוצא לרה"ר (בשם מנחת שבת) ובשם הגרש"ז אויערבך כתב דאפשר הר"ז בטיל לגבי הגוף וצ"ע למעשה ומ"מ לא נזכר בשום מקום שחייב אדם לשטוף פיו לפני שיצא לרה"ר כמו בב"ח (י"ד פ"ט - ח)

IX. אם יש איסור להכניס לתוך כיסו כל חפץ כמו שעון ומטפחת אפילו בביתו שמא ישכח ויצא בו לרה"ר עיין בשבת (י"ג:) דחנניא אומר חייב אדם למשמש בכגודו ע"ש עם חשכה שמא ישכח ויוצא חפצו לרה"ר ויש אומרים דאם צריך להסיר חפצו ע"ש מכיסו כ"ש שאינו יכול ליתן בכיסו בשבת דשמא ישכח ויוצא חפצו ועיין במעשה רב מהגר"א (קמ"ב - ז) שכתב דאין ליתן שום דבר בכיסי הבגדים בשבת אפילו בבית אבל בידו חזי ולא ישכח וכ"כ השו"ע הרב (ש"ג - ג"ג) דאין להתיר לטלטל שום חפץ בבית אלא בידו ואפילו להיש אומרים שאין לנו רה"ר כלל אין להקל בדבר וראיתו מהאיסור להביא מפתח אפילו בחצר הבית שהוא מעורבת כי אם בידו ולא בחגורתו שמא ישכח ויוציאנה לרה"ר ועיין בפמ"ג (ב"ב - סק"ג) דיש לומר דזהו אפילו להמתירים להתקשט בבית תכשיטיה מ"מ במפתח יש להחמיר וכ"כ המנחת שבת (פ"ד - סק"ג) וכ"כ הברית עולם (דף 103) ושמעתי שכן נהג רב משה פיינשטיין